

NOTA BENE

Nyhedsbrev fra Juridisk Institut, Syddansk Universitet, Juli 2017

Indhold

Artikel: Det offentlige som procespart – Forvaltningsrettens virkning i civilprocessen

Publikationer: Artikler og bøger

Nyt fra Juridisk Institut: Festskrift til Hans Viggo Godsk Pedersen, Ny rapport fra arbejdsgruppe under Transport- Bygnings- og boligministeriet, Ny Ph.d forening – PAUSD, Ny repræsentant i PAND, Ad hoc medlem i Skattelovrådet samt formand for det Akademisk Råd, Genudnævnt Taksationsformand samt nyvalgt næstformand i Energiklagenævnet, Nyt Institutråd, Doktorforsvar - Frederik Waage, Forsker fra Juridisk Institut udnævnt som Talent 100 af Berlingske Business, Nye tiltrædelser på Juridisk Insitiut, Forskningsgruppe: International ret, Karrieredag, Procedurekonkurrence, Dimittendafslutning

Efteruddannelse: Valgfag på kandidatordningen (tompladsordningen), skræddersyet efteruddannelse

Artikel

Det offentlige som procespart – Forvaltningsrettens virkning i civilprocessen

Af dr.jur. Frederik Waage

Frederik Waage forsvarede den 10. Maj 2017 sin doktorafhandling med titlen Det offentlige som procespart – Forvaltningsrettens virkning i civilprocessen. Forsvaret blev indledt med en kort forelæsning af doktoranden, der havde til formål at give en oversigt over afhandlingens emne og de forskningsresultater, der er fremlagt til bedømmelse. Manuskriptet herfra gengives i det følgende:

I dag hundrede år efter retsplejelovens gennemførelse bygger den civile retspleje fortsat på forhandlingsprincippet. Afhandlingen indeholder en omfattende retshistorisk begrebsanalyse af dette princip med udgangspunkt i princippet oprindelse i tysk ret. Ansvar for retssagens oplysning hviler efter forhandlingsprincippet først og fremmest på sagens parter. Det gælder også i civile retssager, hvor det offentlige er en af parterne. Den civile retspleje er – i modsætning til strafferetsplejen – ikke etableret med det formål, at dommeren skal nå frem til den materielle sandhed. Forhandlingsprincippet og det dertil knyttede dispositionsprincip, giver parterne frie hænder til at fastlægge sagens indhold og ramme. I den juridiske teori er der konsensus om det rationelle og ressourcebesparende ved forhandlingsprincippet, når tvisten drejer sig om jævnbyrdige parter økonomiske mellemværende i private retsforhold. Men det har været et tilbagevendende tema i den retspolitiske debat, at retssager mellem myndighed og borger er præget af ulige styrkeforhold. Det offentlige har stort set ubegrænsede ressourcer til rådighed, når der føres retssag mod en borger, mens borgerens muligheder for at starte et civilt søgsmål ofte er begrænset af økonomiske grunde og risiko for at skulle betale sagsomkostninger. Der er også blevet stillet spørgsmål ved, om forhandlingsprincippet er det rette i civile sager mellem det offentlige og en borger, ikke mindst, når det gælder prøvelsesformen for den domstolskontrol med den udøvende magt, der følger af grundlovens § 63. For skal en sag, der klart involverer en offentlig interesse alene hvile på parternes sagsoplysning eller har dommeren her et særligt ansvar? Er det hensigtsmæssigt, at tvister om krænkelse af menneskerettigheder behandles efter samme procesregler som privatretlige entreprisesager?

NOTA BENE

Nyhedsbrev fra Juridisk Institut, Syddansk Universitet, Juli 2017

De regler, der gælder for forvaltningens egen sagsbehandling i forvaltningsprocessen, bygger på et andet princip end forhandlingsprincippet, nemlig det såkaldte undersøgelsesprincip. Dette princip går overordnet ud på at den myndighed, der skal træffe afgørelse i en sag, har ansvaret for sagsbehandlingen. Den borger, der har en sag under behandling hos en forvaltningsmyndighed, f.eks. om godkendelse af et skattefradrag, har efter undersøgelsesprincippet sikkerhed for, at myndigheden selv sørger for sagens oplysning. Det vil ganske vist ofte være oplysninger, som borgeren selv meddeler myndigheden, men det er myndigheden, der har ansvaret for, at der er tilvejebragt det fornødne grundlag for, at der kan træffes afgørelse i sagen.

Overgangen fra den administrative sagsbehandling til retssagsførelsen opleves ofte som voldsom for borgeren. I forhold til sagsoplysningen har skatteretsadvokaten Aage Spang-Hanssen gjort gældende, at det offentlige inden en sag er indbragt for retten har »en så at sige faderlig pligt til at medvirke til oplysning af sagen i dennes helhed...« Men Spang Hanssen argumenter tillige for, at der sker et markant sceneskift hvis sagen indbringes for domstolene. Hvis det er tilfældet forvandles det offentlige ifølge Spang Hanssen ofte til en »stejl modpart«.

Spang Hanssens udtalelser skal netop forstås i sammenhæng med at civile retssager hvor det offentlige er part som nævnt afvikles efter forhandlingsprincippet.

Men formålet med processen i sager, der drejer sig om domstolskontrol med myndighedsudøvelse må være at nå frem til det rigtige resultat, hvilket ikke nødvendigvis er det resultat, som følger af parternes dispositioner under processen.

Endvidere kan det ses som en svaghed ved domstolskontrollen, at det ikke er kontrolmyndigheden altså domstolene, men den part, der skal kontrolleres, altså staten, der sammen med modparten er hovedansvarlig for at tilvejebringe selve kontrollens grundlag. At vi har gjort en procesform for behandling af tvister mellem private parter til selve fundamentet for domstolskontrollen er altså på flere punkter bemærkelsesværdigt. Og det at man ikke anvender et undersøgelsesprincip i civile retssager om prøvelse af myndighedsudøvelse giver anledning til nogle principielle problemer. Til illustration af hvilke problemer en traditionel anvendelse af forhandlingsprincippet giver anledning til i forhold til offentligretlige sager kan jeg henvise til det følgende eksempel:

En borger, der får afslag i en sag, der behandles i forvaltningsprocessen, vil normalt have to valg: Borgeren kan (i) vælge at indbringe afgørelsen for domstolene i henhold til grundlovens § 63 eller (ii) udnytte muligheden for administrativ rekurs, og f.eks. klage til en højere myndighed eller et selvstændigt råd eller nævn over afgørelsen. De to scenarier kan herefter udspille sig på følgende måde: Hvis borgeren går til domstolene, vil der normalt være tale om et civilt søgsmål, og retssagen føres af borgerens advokat og det offentliges advokat. Man kan f.eks. tænke sig, at sagen handler om erstatning for påstået lægefejl, idet borgeren som patient på et offentligt sygehus hævder at være blevet fejlbehandlet. Det antages, at sygehuset har udarbejdet et notat, der indeholder oplysninger om, hvor mange patienter der inden for de seneste år har modtaget en behandling, der var identisk med borgerens behandling. Det offentliges advokat får under sagens forberedelse adgang til notatet, der imidlertid ikke er journaliseret på patientens sag. Advokaten vurderer, at notatet kan være af afgørende betydning for, om borgeren vinder eller taber retssagen. Borgeren, dennes advokat, og retten kender ikke til dokumentets eksistens, og borgerens advokat spørger ikke til andre sagsakter, end dem, der følger af afgørelsessagens akter. Man kan stille det spørgsmål, om myndigheden og myndighedens advokat i dette tilfælde være forpligtet til uopfordret at vejlede retten og borgerens advokat om notatets eksistens. Hvis borgeren i stedet for at gå til domstolene vælger at udnytte den administrative rekurs, kan det f.eks. ske ved at afgørelsen indbringes for et uafhængigt klagenævn. I forlængelse heraf kan man spørge, om førsteinstansen vil være forpligtet til at oversende notatet til brug for klagenævnets sagsbehandling. Den myndighed, der i eksemplet traf afgørelse i første instans, vil som nævnt efter omstændighederne have pligt til at genoptage sagsbehandlingen, uanset at retssagen verserer, hvis det konstateres, at det nævnte notat ikke har været inddraget i forvaltningens sagsbehandling under afgørelsessagen.

NOTA BENE

Nyhedsbrev fra Juridisk Institut, Syddansk Universitet, Juli 2017

Det her nævnte eksempel berører det for hovedproblemstillingen centrale spørgsmål: Er borgerens retsstilling bedre, når det offentlige optræder i forvaltningsprocessen hvor der gælder et undersøgelsesprincip, end når det offentlige optræder ved de almindelige domstole hvor forhandlingsprincippet råder?

Med udgangspunkt i blandt andet den problemstilling der lige er præsenteret gik jeg i gang med at arbejde på en afhandling, der skulle analysere og vurdere indretningen af den danske procesordning for retssager mellem myndighed og borger – med udgangspunkt i forhandlingsprincippet. Afhandlingen belyser hvorfor forhandlingsprincippet i Danmark er blevet foretrukket i sager hvor det offentlige er part, dvs. hvilke hensyn der ligger bag forhandlingsprincippets dominans.

Det søges i afhandlingen for det første vurderet, om undersøgelsesprincippet i videre omfang bør introduceres i den danske retspleje i sager om myndighedsudøvelse, således at domstolene tillægges en højere grad af undersøgende virksomhed i de nævnte sager. For det kunne utvivlsomt afhjælpe nogle af problemerne med forhandlingsprincippet, hvis vi fik undersøgende dommere som havde mere omfattende indsigt i forvaltningen. Det blev dog undervejs i arbejdsprocessen klart, at afhandlingens hovedfokus ikke skulle gå på at give dommerne yderligere beføjelser. Baggrunden for dette valg skal findes i konklusionen i afhandlingens kapitel 4. Det der påkaldte sig opmærksomhed, og som kom til at styre afhandlingsarbejdet, var en undersøgelse af, om der inden for de eksisterende rammer i den danske retsplejeordning findes normer for behandlingen af sager hvor det offentlige er procespart, der kompenserer for de svagheder, som jeg gør gældende følger af forhandlingsprincippet. Eller som jeg nærmere formulere i indledningen, så undersøger afhandlingen:

”Hvorvidt en offentlig myndigheds partsbeføjelser under forhandlingsprincippet begrænses af de forvaltningsretlige grundsætninger, som myndigheden er underlagt i forvaltningsprocessen.”

Spørgsmålet bliver nærmere bestemt om forvaltningsretten har virkning i civilprocessen. Og der har ikke været enighed eller konsensus i den juridiske teori om besvarelsen af det spørgsmål. For at tage et enkelt konkret eksempel kan jeg henvise til højesteretsdommer Jon Stokholm der i 2012 udtaler:

”Højesteret anser statens faste advokatforbindelse, kammeradvokaten, som en partsrepræsentant som alle andre advokater, der møder i retten med det formål at vinde gehør for klientens standpunkt. Kammeradvokaten er ikke en del af den offentlige forvaltning eller omfattet af den forvaltningsretlige lovgivning. [...] Kammeradvokaten møder for at vinde sagen for sin klient, Skatteministeriet, og Kammeradvokaten er ikke en generaladvokat...Kammeradvokatens stilling kan heller ikke sammenlignes med anklagemyndighedens stilling med det særlige objektivitetskrav, som indeholdes i retsplejelovens § 96, stk. 2 [...]”

Jeg vil nu gå over til at præsentere afhandlingens opbygning nærmere. I det følgende vil jeg blot helt overordnet forklare hvad de enkelte kapitler indeholder.

I forsøget på at skabe et dækkende billede af hvilken rolle dommerne og parterne spiller i civilprocessen, indledes afhandlingen med en præsentation af den forfatningsretlige ramme for prøvelsesordningen. Afhandlingens kapitel 2 og 3 behandler selve domstolsprøvelsens etablering. Den første forudsætning for domstolskontrol med forvaltningen er selvfølgelig, at private parter overhovedet har mulighed for at sagsøge det offentlige. Og før afskaffelsen af enevælden med 1849-grundloven var danske offentlige myndigheder immune over for søgsmål fra borgere i sager, som i dag ville blive betegnet som sager om myndighedsudøvelse, det vil sige alle sager hvor det offentlige optræder i kraft af dets myndighed og ikke på en måde en privat part kan gøre. Det drejer sig først og fremmest om sager om prøvelse af forvaltningsakter, faktisk forvaltningsvirksomhed, offentlige myndigheders erstatningsansvar og sager om prøvelse af love. Det belyses i kapitlerne hvordan udviklingen i det offentliges fortabelse af immunitet i relation til domstolskontrollen har betydning for forståelsen af offentlige myndigheders retsstilling som part i civile retssager i dag.

NOTA BENE

Nyhedsbrev fra Juridisk Institut, Syddansk Universitet, Juli 2017

Domstolskontrollen i Danmark er indholdsmæssigt set meget sammenlignelig med kontrollen i andre lande, men det er ganske enestående for udviklingen i den vestlige verden, at vi i Danmark og Norge ikke har forvaltningsdomstole samtidig med at vi behandler retssager mod det offentlige efter samme regler som sager mellem private parter.

Tysk ret spiller en afgørende rolle for afhandlingen. Dette belyses navnlig i kapitel 4. Og det skyldes at den danske og den almene tyske teori i det 19. århundrede var så tæt forbundne i forhold til civilprocessen, at man med mening kan tale om én sammenhængende retstradition. Kapitel 4 er afhandlingens længste kapitel, og det søges her afklaret hvilke hensyn der ligger bag valget af procesform for domstolskontrollen – altså valget af forhandlingsprincippet i dansk ret i sager om myndighedsudøvelse. Der er her udviklet en omfattende retshistorisk begrebsanalyse der tager udgangspunkt i forhandlingsprincippet. Når jeg har valgt at lægge fokus på dansk og tysk ret skyldes det, at hvis man skal forholde sig til retsplejelovens forarbejder, så skal man forstå den sammenhæng disse forarbejder blev skabt i, og det var det 19. århundredes retsorden.

Ved at sammenligne den danske og den tyske retshistoriske udvikling får man tillige mulighed for nærmere at kunne diskutere, hvilke hensyn, der ligger bag, at man i Tyskland siden det 19. århundrede i reglen har organiseret behandlingen af retssager om myndighedsudøvelse efter undersøgelsesprincippet, mens man i Danmark har valgt en anden vej med forhandlingsprincippet.

Analysen af udviklingen i Tyskland påviser blandt andet hvordan undersøgelsesprincippet har tæt tilknytning til oprettelsen af forvaltningsdomstole. Der var i den tyske retsteori i 1800-tallet en omfattende teoretisk diskussion om skabelsen af den ideelle retsstat. Herunder diskuterede man hvorvidt sager om prøvelse af myndighedsudøvelse skulle ske ved almindelige domstole efter forhandlingsprincippet eller forvaltningsdomstole efter undersøgelsesprincippet. Og det står i skærende kontrast hertil, at vi i Danmark aldrig fik taget en teoretisk diskussion af emnet.

I bestræbelserne på at skabe den fuldendte retsstat støjtede to teoretiske retninger her sammen i Tyskland fordi man i et mindre antal tyske stater, der var meget sammenlignelige med Danmark, i mange år undgik at oprette forvaltningsdomstole med henvisning til en række argumenter, der ligeledes havde relevans herhjemme. Med Weimarforfatningen i 1919 blev det et krav, at der skulle oprettes forvaltningsdomstole i alle tyske stater hvilket førte til undersøgelsesprincippets totale dominans i forvaltningsretsplejen. Og jeg forlader den tyske retsplejeordening med Weimarrepublikken, fordi dansk ret og tysk rets veje her skilles endegyldigt i procesretlig sammenhæng.

Undersøgelsen af forhandlingsprincippet når frem til, at princippet har domineret dansk ret i flere hundrede år. Der er ikke udsigt til, at domstolene opgiver forhandlingsprincippet. Den måde de danske domstole er organiseret på med generalistdommere taler imod særlige procesregler for behandlingen af offentlige retssager der indbefatter en øget brug af undersøgelsesprincippet.

Kapitel 5 vedrører organiseringen af det offentlige retssagsførelse. Her præsenteres blandt andet Kammeradvokatordningen og det forklares hvorledes offentlige myndigheder i nogle sammenhænge selv varetager retssagsbehandling i dag. Kapitlet berører også relationen mellem de offentlige myndigheder og private advokater.

Kapitel 6 vedrører forskellen på retssagsførelse og administrativ sagsbehandling.

Retssagsførelsen har en række særlige markører som adskiller sig fra dem der gælder for forvaltningens sagsbehandling. Som et enkelt eksempel kan blot nævnes den tidligere praksis for aflønning af Kammeradvokaten, der var gældende frem til 2015 i lands- og højesteretssager. En folkepensionist, der f.eks. sagsøgte staten for at få medhold i, at hun havde ret til en førtidspensionsydelse ville i retten møde Kammeradvokaten. Og lykkedes det Kammeradvokaten at tilbagevise borgerens krav og vinde sagen for staten, ville firmaet opkræve hvad der kan

NOTA BENE

Nyhedsbrev fra Juridisk Institut, Syddansk Universitet, Juli 2017

betegnes som en bonus for at have vundet sagen. Med virkning fra 2016 ændrede man gennem aftale reglerne for fastsættelse af salær, men eksemplet afspejler hvordan den privatretlige tankegang traditionelt har præget Kammeradvokatens arbejde. For en sådan ordning kunne man naturligvis ikke have i det offentlige. Det ville være naturligvis være helt uhørt og også usagligt, hvis en sagsbehandler blev akkord aflønnet efter hvor mange afslag på førtidspension sagsbehandleren gav.

Afhandlingens kapitel 7 til 10 vedrører forholdet mellem privatret procesret og forvaltningsret. Formålet med denne del af afhandlingen er at forsøge at belyse hvordan vi nærmere bestemt skal forstå relationen mellem forvaltningsret og civilproces. Afhandlingens kapitel 4 påviser hvordan civilprocessen er uløseligt forbundt med privatretten. Et studie af relationen mellem forvaltningsretten og privatretten har betydning for afhandlingens hovedproblemstilling, fordi det argumentationsmønster, som den juridiske teori anvender i forholdet mellem forvaltningsret og privatretten, kan udgøre et forbillede for argumentationsmønstret mellem forvaltningsret og civilproces.

Det konkluderes, at der som ledende princip for forståelsen af konstellationen forvaltningsret/privatret gælder den af Jørgen Trolle lancerede antagelse, at jo mere en ting eller virksomhed ligner en privat ting eller virksomhed, jo nærmere er rådigheden for det offentlige som privat part diskretionær. Hvis det offentlige reelt udøver myndighed i privatrettens former, vil de forvaltningsretlige retsprincipper tillige finde anvendelse. Det konstateres også, at retssagsførelse har karakter af faktisk forvaltningsvirksomhed, selvom enkelte dele af retssagsførelsen kan have karakter af afgørelsesvirksomhed. Det offentliges retssagsførelse er normeret af forvaltningsretlige grundsætninger, der stiller krav til det offentliges opførelse. Og de Forvaltningsretlige grundsætningers påvirkning af privatretsforholdet illustrerer hvordan forvaltningsretten påvirker civilprocessen.

Afhandlingens kapitel 11-16 indeholder en nærmere kortlægning af forvaltningsrettens normering af det offentlige rolle som procespart, med henblik på at udlede, i hvilken grad forvaltningsretten i retspraksis har påvirket det offentliges partsbeføjelser.

Analysen i afhandlingens kapitel 11 bekræfter de forvaltningsretlige normers relevans i retssagens tidligste stadier. Ved beslutningen om sagsanlæg er det offentlige blandt andet bundet af legalitetsprincippet og lighedsprincippet. Lighedsprincippet gælder ved beslutningen om sagens anlæg. Det indebærer bl.a., at den offentlige myndighed er forpligtet af sin egen praksis i forhold til spørgsmålet om, hvorvidt identiske retstilfælde forfølges, og at der ikke må træffes arbitrære beslutninger, hvorefter krav, der i øvrigt er identiske, behandles forskelligt. De forvaltningsretlige retsprincipper og retsgrundsætninger har også f.eks. virkning, når det offentlig skal træffe beslutning om, hvorvidt en advokat eller andre sagkyndige skal inddrages i retssagsførelsen. Beslutningen om inddragelse af en advokat skal være baseret på saglige grunde, herunder at myndigheden ikke selv har den fornødne sagkundskab eller de tilstrækkelige ressourcer til at føre sagen. Ved vurderingen må det offentlige endvidere være opmærksom på de sagsomkostninger, den tabende borger risikerer at blive pålagt, hvis en advokat inddrages, og borgeren taber sagen.

I kapitel 12 er det offentliges forvaltningsretlige forpligtelser under forligsforhandlinger og retsmægling gennemgået. Princippet om forsvarlig økonomisk forvaltning taler for, at det offentlige skal kunne indgå i forligsforhandlinger og spare unødige retsskridt. Men det offentlige må ikke uberettiget berige en privat borger på statskassens bekostning. Spillerummet for forligsforhandlingen må grundlæggende bero på en skønsmæssig vurdering af udsigten til, at kravet kan anerkendes, hvilket navnlig beror på en forudsigelse om, hvorledes bevisførelsen vil falde ud. Vejledningspligten gælder også under forligsforhandlingen. Vedrører forhandlingen en ydelse på et område, hvor vejledningspligten er skærpet, f.eks. på socialområdet, vil den også være skærpet i forligsforhandlingen.

Kapitel 13 gennemgår det offentliges forvaltningsretlige forpligtelser under retssagens forberedelse. At der er indgivet stævning til retten, og at forberedelsen således er iværksat, ændrer ikke grundlæggende på de forvaltningsretlige reglers virkning i forhold til den offentlige part. Kapitlet gennemgår blandt andet regler om søgsmålskompetence, forkyndelse, søgsmålsfrister, dommersammensætning, forelæggelse for EU-domstolene og andet.

NOTA BENE

Nyhedsbrev fra Juridisk Institut, Syddansk Universitet, Juli 2017

I kapitel 14 følger det, at den offentlige part også i hovedforhandlingen skal leve op til almindelige forvaltningsretlige principper. Dette får navnlig betydning under bevisførelsen. Også ved fremlæggelsen af jus i materialesamlinger og under parternes procedure, gælder det, at det offentlige i nogen grad er underlagt forvaltningsretlige principper. Det offentlige skal også i sin sagsbehandling fremme retssagen med den fornødne hurtighed, et hensyn der gennemsyrrer både forvaltningsprocessen og civilprocessen.

Kapitel 15 behandler spørgsmålet om konsekvenserne af en tilsidesættelse af de forvaltningsretlige regler i procesførelsen. Det anføres, at disse er sammenlignelige med de konsekvenser, der gælder udenfor retssagsførelsen og der lægges blandt andet op til at domstolene i højere grad bør være parate til at kritisere uregelmæssig retssagsførelse.

I kapitel 16 er det nærmere søgt afklaret analyseret hvordan relationen er mellem myndighed og advokat. Det konkluderes at det offentliges advokat også skal overholde de forvaltningsretlige retsgrundsætninger.

Jeg vender i konklusionen tilbage til afhandlingens problemformulering. Hovedformålet har som sagt været at undersøge spørgsmålet om, hvorvidt en offentlig myndigheds partsbeføjelser under forhandlingsprincippet begrænses af de forvaltningsretlige grundsætninger, som myndigheden er underlagt i forvaltningsprocessen.

Afhandlingen undersøger og dokumenterer en så massiv forvaltningsretlig regulering af det offentliges procesbeføjelser, at spørgsmålet må besvares bekræftende. Dette leder frem til den antagelse, at de principielle betænkeligheder, der er forbundet med anvendelsen af forhandlingsprincippet i offentligretlige retssager, i vidt omfang er afhjulpet. Hvis myndigheden overholder de forvaltningsretlige principper i procesførelsen vil man som myndighed ikke gå efter et andet resultat af en retssag, end det, der følger af gældende ret, og myndigheden vil ideelt set tilvejebringe det fornødne grundlag for, at retten kan udøve en effektiv kontrol med myndighedsudøvelsen. Endvidere vil myndigheden under samme forudsætning ikke søge at slippe fra en kontrol af sin myndighedsudøvelse gennem f.eks. usaglige afvisningspåstande.

Publikationer

Artikler

Annette Kronbrog har udgivet "Family Formation in Scandinavia: A comparative study in family law" i Utrecht Law Review, vol. 12, nr. 2, s. 81-97, 2016

Bent Ole Gram Mortensen har sammen med Ulrike Barten udgivet "The Greenland Self-Government Act: The Pitfall for the Inuit in Greenland to Remain an Indigenous People?" i The Yearbook of Polar Law, vol. 8, nr. 1, s. 103-128

Bent Ole Gram Mortensen har sammen med Christian Bergqvist udgivet "Erhvervsforvaltningsret Danmark: et selvstændigt forskningsområde" i Nordisk Administrativ Tidsskrift, vol. 93, nr. 2, s. 5-16

Frank Høgholm Pedersen har udgivet "Forældremyndighed i forbindelse med økonomisk kompenseret surrogatmoderskab" i Tidsskrift for familie- og arveret, TFA 2017.76, nr. 2, s. 76-86, 2017

Hanne Marie Motzfeldt har udgivet "Tilsyn med sagsbehandlede it-løsninger: om den digitale forvaltnings hyldevarer" i Nordisk Administrativ Tidsskrift, vol. 93, nr. 2, s. 17-33, 2016

NOTA BENE

Nyhedsbrev fra Juridisk Institut, Syddansk Universitet, Juli 2017

Inge Langhave Jeppesen har udgivet "Beskatning af fri bolig hos hovedaktionæren" i Tidsskrift for Skatter og Afgifter, vol. 40, s. 3778-3789, 2016

Inge Langhave Jeppesen har udgivet "SKM2016.173.SKAT – problematisk styresignal om fortolkning af kursgevinstloven" i S R – SKAT, vol. 5, s. 298-314, 2016

Inge Langhave Jeppesen har udgivet "Udvalgte domme, kendelser og afgørelser" i S R – SKAT, vol. 5, s. 62-74, 2016

Inge Langhave Jeppesen har udgivet "Udvalgte domme, kendelser og afgørelser: Fradrag for lønudgifter – skatteretlige begrænsninger ved vækst; Virksomhedsordningen og generationsskifter – det skatteretligt usædvanlige i det sædvanlige; Ejendomsavancebeskatning – skattepligt og skattefrihed" i S R – SKAT, vol. 5, s. 270-282, 2016

Jette Thygesen har udgivet "VAT on Arbitration" i Intertax, vol. 44, nr. 8/9, s. 701-711, 2016

Jette Thygesen har udgivet "Mons på ydelser leveret i forbindelse med voldgiftssager" i Skattepolitisk Oversigt, SPO.2016.183, 2016

Lars Kjærgård har udgivet "Ændringer i værdien af immaterielle aktiver – og muligheden for bindende svar" i Nordisk Administrativt Tidsskrift, vol. 2, s- 46-59, 2016

Lars Kjærgård har udgivet "Skattebegrebet og undgåelse af dobbeltbeskatning og dobbelt ikke-beskatning" i Skat Udland: Tidsskrift for international beskatning, vol. 10, s. 558-563, 2016

Linda Kjær Minke har sammen med Marguerite Schinkel, Karin Beijersbergen, Cristina Dâmboeanu, Lukáš Dirga, Anja Dirkzwager, Yvonne Jewkes, Victoria Knight, Dominique Moran, Hanneke Palmén, Valentina Pricopie, Fabio Tartarini, Philippa Tomczak, Jennifer Turner, An-Sofie Vanhouche og Azrini Wahidin udgivet "Multiple perspectives on Imprisonment in Europe" i Nordis Tidsskrift for Kriminalvidenskab, vol. 103, nr. 3, s. 311-333, 2016

Linda Kjær Minke har udgivet "Normalization, Social Bording, and Emotional Support – A Dog's Effect within a Prison Workshop for Women" i Anthrozoos, 2017

Niels Skovmand Rasmussen har udgivet "Conceptualizing the EU in Traditional Legal Research: How to deal with Differentiated Intergration after Pringle?" i LSE Law, Society and Economy Working Papers, nr. 23, s. 1-20, 2016

Nis Jul Clausen har sammen med Hanne Søndergaard Birkemose og Lars Christian Ohnemus udgivet "Bankbestyrelsens byrder: jura, risikostyring eller forretningsudvikling" i Finans – Invest, vol. 1, s. 6-13, 2017

Peter Starup har udgivet "Intergrationsydelsen og EU-retten" i Juristen, vol. 98, nr. 6, s. 239-251, 2016

Rikke Gottrup har sammen med Margrethe Hansen Møller udgivet "Borgerservice og offentlige digitale løsninger på bibliotekerne: Retlige og biblioteksfaglige udfordringer i vejledningen" i Nordisk Tidsskrift for Informationsvidenskab og Kulturformidling, vol. 5, nr. 3, s. 21-38, 2016

Stine Piilgaard Pomer Nielsen har udgivet "En borgers bidrag til sit samfund" i Kristelig Dagblad, 2017

Stine Piilgaard Pomer Nielsen har udgivet "Retsusikkerhed: Reformivrige politikere udfordrer retssikkerheden" i Fyens Stifttidende, 2016

Stine Piilgaard Pomer Nielsen har sammen med Angela Münch, Viktor Jozsef Racz og Anne-Mette Hjalager udgivet "Towards multifunctionality of rural natural environments?: An economic valuation of the extended buffer zones along Danish rivers, streams and lakes" i Land Use Policy, vol. 50, s. 1-60, 2016

NOTA BENE

Nyhedsbrev fra Juridisk Institut, Syddansk Universitet, Juli 2017

Bøger

Bent Ole Gram Mortensen har sammen med Anita Rønne udgivet Denmark, Wolters Kluwer, 2016

Bent Ole Gram Mortensen har udgivet kapitel 5 og 11 i Regulation competition in the EU, Wolters Luwer, 2016

Bent Ole Gram Mortensen har sammen med Pernille Wegener Jessen, Michael Steinicke og Karsten Engsig Sørensen udgivet Regulering af konkurrence i EU, Jurist- og Økonomforbundet, 4. Udgave, 2016

Bent Ole Gram Mortensen har sammen med Kristina Sae-Jew Kyndesen udgivet "Kinas nye varemærkelovgivning" i Liber Amicorum – Peter Møgelvang-Hansen af Børge Dahl, Thomas Riis og Jan Trzaskowski (red.), EX Tuto Publishing, s. 363-372, 2016

Carina Risvig Hamer har udgivet kapitel 16 i Udbudsloven af Steen Treumer (red.), Ex Tuto Publishing, s. 481-518, 2016

Hans Viggo Godsk Pedersen har udgivet "Om fremtidsfuldmagter" i Liber Amicorum – Peter Møgelvang-Hansen af Børge Dahl, Thomas Riis og Jan Trzaskowski (red.), EX Tuto Publishing, s. 399-413, 2016

Hans Viggo Godsk Pedersen har sammen med Anita Godsk Pedersen udgivet Familie- og arveret, Karnov Group, 9. Udgave, 2016

Kim Østergaard har udgivet "Pakkerejsedirektivets krav om et almindeligt forståeligt, tydeligt, klart, letlæseligt sprog" i Liber Amicorum – Peter Møgelvang-Hansen af Børge Dahl, Thomas Riis og Jan Trzaskowski (red.), EX Tuto Publishing, s. 557-570, 2016

Kim Østergaard har udgivet kapitel 1 og 8 i Restatement of Nordic Contract Law af Ole Lando, Marie-Louise Holle, Torgny Håstad, Berte-Elen Konow, Peter Møgelvang-Hansen, Soili Nystén-Haarala, Ása Ólafsdóttir og Laila Zackariasson (red.), jurist- og økonomforbundet, 1. Udgave, 2016

Lars Kjærgård har udgivet kapitel 2 og 3 i Erhvervsbeskatning, Jurist- og Økonomforbundet, 2016

Lars Kjærgård har udgivet The notion of tax: Denmark, IBFD, 2016

Morten Kjær har sammen med Svend Andersen udgivet kapitel 11 i On Secular Governance : Lutheran Perspectives on Contemporary Legal Issues af Ronald W. Duty og Marie A. Failing (red.), William B. Eerdmans Publishing Company, s. 247-265, 2016

Morten Kjær har udgivet sin Ph.d.-afhandling "Guds og øvrigheds straf: Centralmagt og sædelighed i Danmark-Norge 1536-1648", Syddansk Universitet, Juridisk Institut, 2016

Ole Hammerslev har udgivet "How to get to Denmark?: Udkast til et studie af genesen af det retlige felt i Danmark" i Festskrift til Karsten Åström af Karl Dahlstrand(red.), Juristförlaget i Lund, 2016

Thomas Elholm har sammen med Renaud Colson udgivet "The Symbolic Purpose of EU Criminal Law" I EU Criminal Justice and the Challenges of Diversity: Legal Cultures in the Area of Freedom, Security and Justice af Renaud Colson og Stewart Field(red.), Cambridge University press, s. 48-64, 2016

Ulrike Barten har udgivet "Article 27 ICCPR: a first point of reference" i Language Rights: Challenges in Theory and Implementation af Tove Skutnabb-Kangas og Robert Phillipson(red.), Routledge, vol. IV, s. 67-83, 2016

NOTA BENE

Nyhedsbrev fra Juridisk Institut, Syddansk Universitet, Juli 2017

Nyt fra Juridisk Institut

Festskrift til Hans Viggo Godsk Pedersen

Professor, lic.jur. Hans Viggo Godsk Pedersen fyldt 70 år. Denne begivenhed bliver højtideliggjort og fejret med dette festskrift, med bidrag fra en bred kreds af kollegaer og andre bekendte. Bogen er udgivet med støtte fra Dreyers Fond og redigeret af Nis Jul Clausen, Annette Kronborg, Nina Dietz Legind og Bent Ole Gram Mortensen. Bidrag til bogen er givet af:

- Caroline Adolphsen: Samværsspørgsmål i sager med mistanke om eller dom for kriminalitet
- Minie Andersen: Købers afvisningsret inden modtagelse
- Ulrike Barten & Rikke Gottrup: Menneskerettigheder og uddannelsessystemet
- Nis Jul Clausen & Thomas Elholm: Bank og bøde – om bødeniveauet på det finansielle område
- Børge Dahl: Advokatgerningen
- Bugge Thorbjørn Daniel: Gult kort! Men for hvad? – Folketingets subsidiaritetskontrol
- Hans Henrik Edlund: Risiko i opbevaringsaftaler
- Jens Fejø: Udskiftninger ved offentlige udbud
- Rasmus Kristian Feldthusen: Skatte- og civilretlige problemstillinger forbundet med afkald på arv
- Jane Ferniss & Lars Kjærgård Terkilsen: Når ægtefæller investerer i vindmøller
- Carina Risvig Hamer: Grænseflader mellem kontraktret og udbudsret – særligt om sanktionen uden virkning af offentlige kontrakter
- Søren Friis Hansen: Ejerftalers ugyldighed inter partes
- René Franz Henschel: Contract management (kontraktstyring) i en dansk retsvidenskabelig kontekst
- Camilla Hørby Jensen & Nina Dietz Legind: Renteswaps og retsfortabende passivitet
- Eva Naur Jensen: Magtanvendelse og hjemmelstvivil fra bistandslov til servicelov
- Inge Langhave Jeppesen: Dødsbøbeskatning – i krydsfeltet mellem skatteret og skifteret
- Jakob Juul-Sandberg: Boligreguleringslovens § 29 c – retsdogmatiske og retspolitiske betragtninger om en regel, der trænger til revision
- Bassah Khalaf & Peter Starup: Den fornyede debat om behovet for stramninger af udvisningsregler i lyset af Levakovic-sagen (U 2016.2883 H)
- Kent Kristensen: Sundhedspersoners erhvervsvirksomhed
- Annette Kronborg & Peter Mortensen: Salg af familiens bolig
- Thomas Lundmark: The Methodology of Using Precedents
- Aage Michelsen: Beskatning af grænseoverskridende arve- og gaveerhvervelser
- Linda Kjær Minke: Hvad får man ved at blande?

NOTA BENE

Nyhedsbrev fra Juridisk Institut, Syddansk Universitet, Juli 2017

- Bent Ole Gram Mortensen: Fredskov – mere skov end fredning
- Jesper Løffler Nielsen: IT-retlige metaproblemer
- Ruth Nielsen: Diskriminationsforbud som formueretligt princip
- Annette Olesen, Stine Piilgaard Pomer Nielsen & Ole Hammerslev: Gadejura – kunsten at fremelske gadefolkets oplevelse af at bære rettigheder
- Anitta Godsk Pedersen: Vil du vedgå arv og gæld?
- Niels Skovmand Rasmussen: Den retlige prøvelse af henstillinger og retningslinjer i EU-kapitalmarkedsret
- Sten Schaumburg-Müller: Hypotetisk samtykke og privatlivets fred
- Kristina Maria Siig: Private klassifikationselskaber som udøvere af forvaltningsmyndighed i shippingindustrien
- Michael Steinicke: Udbudsretten og konkurrenceretten – samspil eller konflikt
- Henning Bang Fuglsang Madsen Sørensen: Barnets tarv når forældre dræber
- Jette Thygesen: Moms på udlejning af fast ejendom
- Frederik Waage: Er ægteskabssager stadig indispositive?
- Anders Ørgaard: Rettigheder i fly efter Cape Town-konventionens flyprotokol
- Kim Østergaard & Hanne Marie Motzfeldt: Fortid, nutid og fremtid – om databeskyttelsesreformen i et retsøkonomisk perspektiv

Ny rapport fra arbejdsgruppe under Transport- Bygnings- og boligministeriet

Professor MSO Jakob Juul-Sandberg har i 2016 været formand for en arbejdsgruppe under Transport- Bygnings- og boligministeriet om "Fremme af digitalisering af lejelovgivningen". Arbejdsgruppen har i marts 2017 fået offentliggjort deres rapport. Rapporten kan findes på Folketingets hjemmeside: www.ft.dk

Ny Ph.d forening - PAUSD

Den 17. marts stiftede ph.d.-stipendiaterne på SDU ph.d.-foreningen PAUSD; PhD Association University of Southern Denmark. Stine Piilgaard Pomer Nielsen fra Juridisk Institut er valgt som medlem af bestyrelsen for det samfundsvidenskabelige fakultet.

Ny repræsentant i PAND

Stine Piilgaard Pomer Nielsen er den 23. januar blevet valgt som SDU's repræsentant i den danske ph.d.-forening, PAND: PhD Association Network Denmark. PAND blev dannet i januar 2017, og har bl.a. til formål at virke som et fælles talerør for ph.d.-stipendiaterne i Danmark når det kommer til nationale og internationale relevante emner, at fremme ph.d.-stipendiateres professionelle og økonomiske interesser samt sikre et overordnet samarbejde og vidensdeling.

NOTA BENE

Nyhedsbrev fra Juridisk Institut, Syddansk Universitet, Juli 2017

Ad hoc medlem i Skattelovrådet samt formand for det Akademisk Råd

Thomas Elholm har virke som ad hoc medlem i Skattelovrådet, foreløbigt i hele 2017. Ydermere er Thomas Elholm vagt som formand for det Akademiske Råd, på det Samfundsvidenskabelige Fakultet på SDU pr. 2017.

Genudnævnt Taksationsformand samt nyvalgt næstformand i Energiklagenævnet

Bent Ole Gram Mortensen er blevet genudnævnt til Taksationsformand i taksationsmyndigheden. Derudover er han valgt til næstformand i Energiklagenævnet.

Nyt Institutråd

Som noget nyt har Juridisk Institut siden 1. januar 2017 haft et Institutråd. Medlemmerne består af; Camilla Hørby Jensen, Carina Risvig Hamer, Dorthe Carstensen, Jane Ferniss, Kamilla Juel Sørensen, Kristina Siig, Lars Kjærgård Terkilsen, Martin Mennecke, Stine Piilgaard Poner Nielsen, Ulrike Barten og Vibeke Dueholm Mortensen.

Doktorforsvar - Frederik Waage

Adjunkt, cand.jur., LLM Frederik Waage forsvarer den 10. Maj 2017 sin doktordisputats. Afhandlingen titel er "Det offentlige som procespart — Forvaltningsrettens virkning i civilprocessen". Som del af bedømmelsesudvalget/opponenterne var; professor, dr. jur., Vibe Ulfbeck, Københavns Universitet, professor, dr. jur., Jan Fridthjof Bernt, Universitetet i Bergen og professor, lic.jur., Hans Viggo Godsk Pedersen, Syddansk Universitet (formand).

Forsker fra Juridisk Institut udnævnt som Talent 100 af Berlingske Business

Hvert år udpeget Berlingske Business 100 unge talenter. I særudgivelsen Talent 100, der udkommer 28. April 2017, tegnes et billede af erhvervslivets kommende profiler gennem portrætter af 100 udvalgte talenter. Fælles for de 100 talenter er, at de er fagligt kompetente. De har enten ledelsesmæssig erfaring, er dygtige specialister eller iværksættere. De har leveret resultater og har potentiale til at blive en af fremtidens ledere. Og så er de højst 35 år.

Ph.d, lektor Carina Risvig Hamer er i år udnævnt som et af de 100 talenter i kategorien offentlig. Carina er en del af forskningsgruppen International ret og af forskningsspydspidsen Erhvervsforvaltningsret. Hun forsker bl.a. i udbudsret og EU-ret.

NOTA BENE

Nyhedsbrev fra Juridisk Institut, Syddansk Universitet, Juli 2017

Nye tiltrædelser på Juridisk Insitiut

Lektor Annette Kronborg er ansat pr. 1. februar 2017

Ph.d.-stipendiat Christian Jespersen er ansat pr. 1. februar 2017. Arbejdstitlen for hans afhandling er Det fælles konsoliderede skattegrundlag (FKSSG) – en analyse af reglerne og principperne for opgørelse af skattegrundlaget

Ph.d.-stipendiat Heidi Løjmand er ansat pr. 1. februar 2017. Arbejdstitlen for hendes afhandling er Tilbudskonsortier – konkurrencebegrænsende aftaler eller værdiskabende samarbejder?

Adjunkt Kerstin Carlsson er ansat pr. 1. marts 2017.

Stine Piilgaard Perner Nielsen havde førsteårsevaluering den 24 maj 2017. Arbejdstitlen på hendes afhandling er Inklusion i Velfærdsstaten: Socialrådgiveres påvirkning af stofbrugeres adgang til velfærdsydelser

Responsibility to Protect

Martin Mennecke, lektor ved Juridisk Institut, har fremlagt en udredning i Udenrigsministeriet om, hvordan Danmark bedre kan integrere FN-normen "responsibility to protect" i dansk udenrigspolitik.

Forskningsgruppe: International ret

På Juridisk Institut forskes der i en række forskellige felter, herunder International ret, der udgør en af de fire forskningsgrupper. Gruppens medlemmer varetager forskning i internationale retsforhold inden for folkeret, international straffe- og kriminalret, EU-ret og international handelsret. Fælles er den internationale oprindelse og karakter af det relevante retsmateriale. Gruppens forskning har en bred samfundsmæssig interesse og relevans. International ret påvirker i dag alle samfundsaktører og skal indtænkes i mange politiske og andre beslutninger. Gruppen formidler sin forskning både til offentligheden generelt, og i meget høj grad direkte til relevante aftagere. Forskningsgruppen International ret er stærkt forankret i de juridiske uddannelser ved SDU. Gruppen varetager således undervisning i obligatoriske grundfag på BA Jura-, HA (jur.)- og Jura-deltid-uddannelserne: EU-ret, kriminalret, folkeret, International Private Law and International Trade Law, ligesom gruppen også er ansvarlig for obligatoriske fag på Master in International Security and Law-uddannelsen: Introduction to International Law og Laws of War. Som et led i Juridisk Instituts talentudviklingsprogram har gruppen hvert år ansvar for tre internationale processpil: indenfor international privatret deltages i Vis Moot konkurrencen, indenfor folkeret deltages i folkeretskonkurrencen Telders samt WTO-rets konkurrencen ELSA Moot Court Competition.

Forsningsgruppens medlemmere består af ph.d.-stipendiat Aleksandra Tole, adjunkt Ayo Næsborg-Andersen, adjunkt, Bassah Khalaf, lektor og forskningsleder Bugge Thorbjørn Daniel, lektor Carina Risvig Hamer, ph.d.-stipendiat Christian Frier, Professor emeritus Frederik Harhoff, lektor Henning Bang Fuglsang Madsen Sørensen, adjunkt Kerstin Carlson, lektor Kristina Siig, lektor Martin Mennecke, professor Thomas Elholm og lektor og studieleder Ulrike Barten.

NOTA BENE

Nyhedsbrev fra Juridisk Institut, Syddansk Universitet, Juli 2017

Karrieredag

Traditionen tro afholdte Juridisk Institut i samarbejde med Juridisk Forening karrieredag for studerende på de juridiske uddannelser den 21. marts 2017. Her kunne de studerende møde kommende mulige arbejdsgivere og få en snak om, hvilke jobmuligheder der er, samt få et indblik i hvordan hverdagen som jurist eller erhvervsjurist kan se ud. I alt havde 24 virksomheder fra både det private og offentlige opstillet stande, hvor man kunne møde medarbejderne og få en uformel snak. Udover dette deltog 5 stande fra Juridisk Institut, hvor de studerende kunne få svar på eventuelle spørgsmål om valgfag, praktikophold og livet som forsker.

Deltagende virksomheder/myndigheder

- Andersen Partners Advokatfirma
- Anklagemyndigheden
- Bonnesen Advokater
- Danske Advokater
- De Studerendes Retshjælp
- DJØF
- Energistyrelsen
- Focus Advokater P/S
- Horten Advokatpartnerselskab
- Ideal Advokatfirma P/S
- Juridisk Forening, SDU
- Kammeradvokaten
- Kielberg Advokater
- Kromann Reumert
- LETT
- Moalem Weitemeyer Bendtsen
- Odense Kommune
- Patriotisk Selskab
- Plesner
- Retshjælpen, Vollsmose
- SDU Erhverv – kom og få hjælp til dit CV
- SKAT
- Skatteankestyrelsen
- Spillemyndigheden

NOTA BENE

Nyhedsbrev fra Juridisk Institut, Syddansk Universitet, Juli 2017

Juridisk Institut deltager med følgende stande

- Faglige Vejledere, SDU
- Fremtid som forsker – kom og mød ph.d.-stipendiater fra Juridisk Institut
- Udlands- og praktikophold – kom og hør om mulighederne
- Valgfag, BA
- Valgfag, kandidat

Udover de opstillede stande, forgik der også workshops, hvor de studerende kunne afprøve deres teoretiske viden på cases fra det virkelige liv.

- Offentligret, ved Energistyrelsen
- Formueret, ved Moalem Weitemeyer Bendtsen
- Strafferet, ved Anklagemyndigheden

Procedurekonkurrence

For tiende år i træk afholdte Juridisk Institut procedurekonkurrence, hvor de studerende havde mulighed for at prøve kræfter med proceduren i praksis. I anledning af procedurekonkurrencens ti års jubilæum blev konkurrencen, som noget helt særligt i år udspillet i Landsrettens lokaler ved retten i Odense. Der var tilmeldt 9 hold, hvoraf 4 hold gik videre til semifinalerne. Dernæst blev der afholdt finale mellem den bedste sagsøger og den bedste sagsøgte. Til at bedømme deltagerens præstationer var Kammeradvokat Karsten Hagel-Sørensen, Advokatfirmaet Poul Schmidt, Retspræsident Henrik Agersnap, Retten i Odense og Advokat Henrik Thorup Pedersen, Kielberg Advokater.

Efter procedurekonkurrencens afslutning blev der afholdt reception og præmieoverrækkelse i kantinen ved retten i Odense.

Årets vindere blev

- Vinder af procedurekonkurrence: Rasmus R. Duggen - 8.000 kr. sponsoreret af Odense Advokatforening
- Bedste procedør i de indledende runder: Max H. Hansen - boglegat på 5.000 kr. sponsoreret af Hans Reitzels Forlag
- Bedste procedør: Louise Damkjær Ibsen – 5.000 kr. sponsoreret af Focus Advokater
- Bedste procedure for sagsøger: Rasmus R. Duggen - 5.000 kr. sponsoreret af Kammeradvokaten, Advokatfirmaet Poul Schmidt
- Bedste procedure for sagsøgte: Jacob Skovgaard Kristensen og Rasmus Frohmé Schultz - 5.000 kr. sponsoreret af Maare Advokatanpartsselskab
- Bedste stævning: Rasmus R. Duggen – boglegat på 4.000 kr. sponsoreret af DJØF
- Bedste svarskrift: Diana Knudsen, Mia Sofie Povey og Kristian Roloff Clausen - boglegat på 5.000 kr. sponsoreret af Karnov Group
- Næstbedste stævning: Kasper Juul Hemmingsen, Jonas Sebastian Andersen, Mads Herdichek Langfeldt og Mathias Illum – 3.000 kr. sponsoreret af Keilberg advokater
- Næstbedste svarskrift: Emil Agerskov Thuesen – 3.000 kr. sponsoreret af Keilberg advokater
- Udmærkelse for fortrinlig procedure: Diana Knudsen, Mia Sofie Povey og Kristian Roloff Clausen

NOTA BENE

Nyhedsbrev fra Juridisk Institut, Syddansk Universitet, Juli 2017

Dimittendafslutning

Torsdag den 30. juni 2017 afholdte Juridisk Institut dimittendafslutning for det forgangne års erhvervsjuridiske og juridiske dimittender på bachelor- og kandidatniveau.

Årets talere var Ole Friis, prodekan for Forskning ved det samfundsvidenskabelige fakultet, Thomas Winkler, Danmarks ambassadør i Moskva og Teodora Anda Grosu, Legal Counsel ved Grundfos. Dimittendtalen blev holdt af Rasmus Richard Duggen, Cand.jur.

Det musikalske indslag blev leveret af Anette Lynghøj og Pernille Arenfeldt.

Juridisk Institut havde fået en række legater fra diverse samarbejdspartnere til uddeling til dimittenderne. De blev uddelt således:

- *Moalem Weitemeyer Bendtsen*
25.000 kr. til det bedste gennemsnit på cand.jur. Legatet blev givet til Kristine Bjerre Bejerholm
- *Kammeradvokaten - advokatfirmaet Poul Schmidt*
25.000 kr. til det bedste gennemsnit på cand.merc.(jur.). Legatet blev givet til Maria Dalsgaard Clausen
- *Moalem Weitemeyer Bendtsen*
10.000 kr. til det bedste gennemsnit på BA jura. Legatet blev givet til Christian Blicher Møller
- *Kammeradvokaten - advokatfirmaet Poul Schmidt*
10.000 kr. til det bedste gennemsnit på HA(jur.). Legatet blev givet til Pernille Kolin
- *DJØF*
Boglegat på 2.500 kr. til den studerende, der har bidraget mest til studiemiljøet på SDU. Legatet blev givet til Kasper Juul Hemmingsen

---

Efteruddannelse

Valgfag (tompladsordning)

Juridisk Institut udbyder et stort antal valgfag på kandidatniveau. Der er mulighed for at følge et eller flere af disse fag på den såkaldte tomladsordning. For 4.100 kr. kan man følge og gå til eksamen i et fag. De udbudte fag fremgår via nedenstående link:

- Se valgfagsoversigt på cand.jur. og cand.merc.(jur.):
www.sdu.dk/Information_til/Studerende_ved_SDU/Din_uddannelse/Kandidat/Jura_kandidat/Uddannelsens_opbygning/Valgfagsoversigt
- Se valgfagsoversigt på Master of Social Sciences in International Security and Law:
www.sdu.dk/en/Information_til/Studerende_ved_SDU/Din_uddannelse/Kandidat/IntSecureLaw/Uddannelsens_opbygning/Fagbeskrivelser

Man bør være opmærksom på, at der vil være forskellige undervisningsformer afhængig af antal tilmeldte til faget. Bemærk at et fag typisk vil udgøre 30 lektioner.

Yderligere information kan fås på Studieadministrationen, Studienævn for Jura ved Diana Bredal Midskov på dbmi@sam.sdu.dk

NOTA BENE

Nyhedsbrev fra Juridisk Institut, Syddansk Universitet, Juli 2017

Skræddersyet efteruddannelse

Hvis du har forslag til et efteruddannelseskursus, der kan indgå som en del af den obligatoriske efteruddannelse for advokater eller revisorer, hører vi gerne fra dig. Send en mail konstitueret institutleder Camilla Hørby på chj@sam.sdu.dk.

Udtalelser om tompladsordningen

Advokat Claus H. Schultz og advokat Nils-Erik Kallmayer fra Advokatfirmaet Skjøde Knudsen & Partnere (www.skj-advokat.dk) har erfaring med tompladsordningen og udtaler:

*"Vi har fulgt faget **International Transport Law**, og kurset har givet et godt overblik over retsområdet. Faget har været relevant i forhold til de efteruddannelseskrav, der stilles til advokater."*